

चोरी कधी करू नये

पोलीस खात्यातल्या नोकरीत मला एका प्रशिक्षणासाठी पाठविण्यात आलं होतं. त्यात शिकवल्या गेलेल्या काही पद्धती आणि साधनसामग्री आपल्याकडे सुद्धा खूप उपयोगी पडतील असं वाटल्यावरून मी एक विस्तृत टिप्पण तयार केलं आणि ते आमच्या बॉसना पसंत पडलं. त्यांनी मला बोलावून सांगितलं, की महानिरीक्षकांना पाठविण्यासाठी एक रिपोर्ट तयार कर. मी तसा रिपोर्ट लिहून त्यांच्याकडे पाठवून दिला.

दुसऱ्या दिवशी साहेबांचं परत बोलावणं आलं. ते मला म्हणाले, “या रिपोर्टवरून हे सगळं मलाच सुचलं आहे असं महानिरीक्षकांना वाटेल. तुझं टिप्पणच त्यांच्याकडे पाठव आणि माझं फक्त ते पुढे पाठवणारं पत्र सोबत राहू दे. तू ट्रेनिंग चांगलं केलंस आणि हा सगळा विचार केलास हे त्यांना कळायला हवं.”

मी म्हटलं, “सर, तुम्ही खात्याचे प्रमुख आहात. त्यामुळे या कल्पनेचंही श्रेय तुम्हाला मिळायला हवं.” त्यावर ते हसून म्हणाले, “माझ्या हाताखालच्या लोकांनी केलेल्या उत्तम कामाच्या श्रेयात मला वाटा आपोआपच मिळणार आहे. त्यांचा वाटा त्यांना जातो की नाही ते मलाच बघायला हवं. तूही तुझ्या पुढल्या आयुष्यात हे ध्यानात ठेव. ज्याचं श्रेय त्याला न देता आपण ठेवून घेतलं तर तीही चोरीच आहे.”

त्यांचा हा बहुमोल सळ्हा माझ्या आयुष्यात फार उपयोगी पडला. फक्त धनाचीच चोरी होते, असं नव्हे. कीर्ती, यश, प्रतिष्ठा, विचार, मेहनत या सांच्यांची सुद्धा होऊ शकते. क्षणिक लाभासाठी ती करण्याचा मोह आपल्याला होतो. पण तो लाभ क्षणिक ठरतो एवढेच नव्हे; तर आपल्या चारिन्यावर घाला घालणारा असल्याने फार मोठे नुकसान करतो. हा मोह जर आवरता आला तर होणारा लाभ फार मोठा आहे.

साधना ही आहे की तो मोह आवरण्याची सवय रक्तात भिनली पाहिजे. मग तो होणारच नाही. असं जर झालं तर तुम्ही अंगीकारलेल्या कार्यातून स्वार्थ नाहीसा होतो आणि मग कशाचीच कमतरता भासत नाही.

अस्तेय प्रतिष्ठायाम् सर्वं रत्नोपस्थानम्

ज्याला हे साधेल त्याच्यासाठी पृथ्वीवरची सर्व रत्ने-सर्व संपत्ती आपण होऊन हजर होतात. मग अगदी सहज मोठमोठी कामे उभी राहतात आणि पारही पडतात. ‘न मागे तयाची रमा होय दासी !’